

DOI 10.37491/UNZ.78.10
УДК 338 (477)

Григорій БУКАНОВ¹

ПРОЄКТНО-ОРІЄНТОВАНА ПОЛІТИКА ЕКОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ: ОСНОВНІ ПІДХОДИ

Виділено основні підходи та їхні потенційні можливості у формуванні й реалізації проектно-орієнтованої політики екологічного розвитку регіонів України. Доведено, що забезпечення сталого збалансованого регіонального розвитку в Україні є однією з найважливіших передумов її сталого (збалансованого) економічного зростання в соціальному, економічному й екологічному аспектах, а управління екологічним розвитком регіону реалізується через формування й впровадження як стратегії державної (національної), так і регіональної екологічної політики. Сталий або збалансований розвиток регіонів передбачає розвиток всіх його складників, особливо — екологічного. Екологізація державного та регіонального розвитку є закономірним процесом подальшого вдосконалення економічних відносин і досягнутого рівня розвитку продуктивних сил, заснованим на екологічно орієнтованій інноваційній політиці держави та регіонів для забезпечення екологічної безпеки держави та її територій. Визначено, що регіональна екологічна політика є складовником загальнодержавної екологічної політики, в основі якої лежать екологічне національне й міжнародне законодавство, стандарти і норми, сприяє сталому розвитку регіону як соціально-еколого-економічної системи. Основою регіональної екологічної політики

¹ кандидат політичних наук, доцент,
докторант, Дніпропетровський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
vip.gregorov5@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0002-5398-5953>.

є такі принципи: пріоритети загальнонаціональних інтересів; законодавче забезпечення прав і повноважень суб'єктів регіональної політики; урахування особливостей регіонів; партнерство, яке передбачає необхідність налагодження співробітництва між органами державної влади всіх рівнів та місцевого самоврядування й забезпечення політичної стабільності та суспільної злагоди у процесі здійснення національної політики. Виокремлено й визначено управлінські можливості таких підходів щодо формування проектно-орієнтованої політики екологічного розвитку регіонів як управління проектами (проектний менеджмент), маркетинг територій або екологічний маркетинг у контексті сталого розвитку регіонів, бенчмаркінг в екологічному розвитку регіонів як посилення конкурентоспроможності регіону, кластерний підхід в екологічному розвитку регіонів. Під екологічним проектом (або проектом у сфері захисту довкілля) розуміється комплексна система взаємопов'язаних структурованих завдань і заходів із захисту навколишнього середовища, які мають стадійно-процесуальний характер реалізації, спрямованих на розв'язання проблем екологічного розвитку регіону.

Ключові слова: регіон, сталий (збалансований) розвиток регіонів, екологічний розвиток, регіональна екологічна політика, проектно-орієнтована політика екологічного розвитку, проектний менеджмент, екологічний маркетинг, бенчмаркінг, кластерний підхід.

Екологічний регіональний розвиток є системним поняттям, яке характеризує функціональні елементи й відношення між ними для досягнення збалансованого розвитку не лише усього регіону, а й держави загалом. Забезпечення сталого збалансованого регіонального розвитку в Україні є однією з найважливіших передумов її сталого (збалансованого) зростання в соціальному, економічному й екологічному аспектах. Управління екологічним розвитком регіону реалізується через формування і впровадження як стратегії державної (національної) політики, так і регіональної екологічної політики, основою формування якої сьогодні є проектно-орієнтований підхід.

Результати сучасних досліджень формування і реалізації регіональної екологічної політики в Україні представлені в працях таких вітчизняних науковців, як: М. Андрієнко, О. Дзюбенко, І. Заблодська, О. Колесов, В. Кравців, А. Куляк, О. Малєки, С. Носкова, С. Ожго, А. Омаров, О. Федорчак, В. Шако, Г. Шумська та інші. Специфіці застосування окремих напрямків у формуванні проектно-орієнтованої політики екологічного розвитку присвячені праці таких дослідників, як: О. Алейнікова, І. Буднікевич, І. Дегтярьова, І. Гавриш, Т. Козаченко, Т. Микитин, Т. Панчишин, Л. Тараєвська, М. Шершун, А. Чемерис. Однак у науковій літературі недостатньо систематизовано підходи формування екологічного розвитку регіонів і їхні можливості в досягненні мети сталого (збалансованого) розвитку.

Метою статті є виділення основних підходів і їх потенційних можливостей у формуванні та реалізації проектно-орієнтованої політики екологічного розвитку регіонів України.

Регіон у цьому дослідженні інтерпретується як соціально-еколого-економічна система, головними ознаками якої є:

1) територіальність (визначення певних просторових кордонів) і територія в адміністративних межах держави, що характеризується такими основними рисами: комплексністю, цілісністю, спеціалізацією і керованістю, тобто наявністю політико-адміністративних органів управління;

2) економічна структурованість (наявність регіональних економічних суб'єктів);

3) соціальна структурованість (соціальна інфраструктура, соціально-демографічний склад, етнічно-національні й культурні особливості тощо);

4) екологічна специфіка регіону (наявність природних ресурсів, особливості екосистеми, природно-кліматичних умов тощо).

Виступаючи як сукупність і взаємодія соціальних, економічних і екологічних елементів, регіон представляє динамічну систему, що перебуває в постійному розвитку і як окреме соціально-економічне утворення, і як частина національного утворення — держави, тому розвиток держави передбачає і розвиток регіонів, а саме сталий (збалансований) розвиток.

Дослідження визначень «збалансований розвиток регіону» спонукає до висновку, що єдиного визначення цього терміна не існує; науковці тією чи іншою мірою визначають, що збалансований розвиток не можливий без об'єднання соціального, економічного та екологічного складників, причому найбільш сприйнятливим напрямом для досягнення збалансованості є інтеграція економічного, соціального, екологічного підходів, бо саме вони впливають на підвищення рівня та якості життя населення на основі забезпечення збалансованого розвитку всіх елементів системи. І. Заблудська, А. Куляк, С. Носкова визначають збалансований розвиток регіону як «процес змін економічних, соціальних, екологічних сфер регіональної системи, що призводять до якісних рівноважних перетворень у напрямі підвищення рівня і якості умов життєдіяльності людини; як багатомірний та багатоаспектний процес, що відбувається для досягнення економічної, соціальної та екологічної мети, щоб забезпечити рівень та якість життя населення» [3, с. 30]. Виходячи з цього, Т. Приходченко виділяє три підходи до розуміння суті управління збалансованим розвитком регіонів: по-перше, управління розвитком регіонів розглядається як сукупність економічних, правових, організаційно-управлінських рішень, спрямованих на забезпечення поєднання інтересів держави й окремих регіонів; по-друге, управління розвитком регіонів тлумачиться як система мети і завдань органів державної влади та механізмів їх реалізації; по-третє, управління — це комплекс законодавчих, адміністративних та економічних заходів, спрямованих на стимулювання ефективності соціально-економічного розвитку регіонів [9, с. 103].

Сталий (збалансований) розвиток регіонів передбачає розвиток всіх його складників, зокрема екологічного. У широкому розумінні екологіза-

ція державного та регіонального розвитку — це закономірний процес подальшого вдосконалення економічних відносин і досягнутого рівня розвитку продуктивних сил, заснований на екологічно орієнтованій інноваційній політиці держави та регіонів для забезпечення екологічної безпеки держави та її територій.

Отже, екологічна система регіону є базовою для забезпечення сталого розвитку інших систем — економічної та соціальної, тому регіональний рівень потребує створення принципово нової системи територіального управління у сфері охорони довкілля. Звідси виникає об'єктивна необхідність регіональної диференціації управлінських рішень та практичних дій, спрямованих на стабілізацію і поліпшення екологічної ситуації, а отже, актуалізується потреба у формуванні й реалізації регіональної еколого-економічної політики, яку В. Кравців визначає як систему мети, етапів, дій і заходів, що реалізуються органами державної влади та місцевого самоврядування, спрямованих на збереження довкілля та формування екологобезпечних умов життєдіяльності населення за допомогою методів, що враховують специфіку територій [5, с. 42–43].

В основу регіональної екологічної політики покладено такі принципи [12, с. 206]: пріоритет загальнонаціональних інтересів; законодавче забезпечення прав і повноважень суб'єктів регіональної політики; поєднання інтересів, тобто поточні та стратегічні завдання регіональної політики повинні враховувати державні регіональні та місцеві інтереси; урахування особливостей регіонів, що означає потребу диференційованого підходу до регулювання регіональних процесів; партнерства, що передбачає необхідність налагодження тісного співробітництва між органами державної влади всіх рівнів та місцевого самоврядування, забезпечення політичної стабільності й суспільної злагоди у процесі здійснення національної політики.

Завданням регіональної екологічної політики є формування загальної стратегії й тактики сталого (збалансованого) розвитку регіону на основі розроблення конкретних програм і проєктів екологічного розвитку регіону. У зв'язку з цим, вирішення екологічних проблем регіону повинно базуватися на схемі програмно-цільового планування природоохоронної діяльності; концепції екологічного менеджменту; проєктно-орієнтованому підході в управлінні сферою охорони довкілля.

Сучасним підходом до управління екологічним розвитком регіону є проєктно-орієнтований підхід, у основі якого лежать такі поняття, як: «управління проєктами», «проєктний менеджмент», «маркетинг території», «бенчмаркінг», «кластерний підхід», тому слід розглянути змістовні аспекти і потенційні можливості визначених підходів у формуванні проєктно-орієнтованої політики екологічного розвитку регіону.

Основною категорією проєктного менеджменту або управління проєктами, є «проєкт». Як зазначає О. Федорчак, у контексті концепції проєктного менеджменту під терміном «проєкт» розуміється система сформульованих завдань, фізичних об'єктів, технологічних процесів, технічної та організаційної документації, що створюються й упроваджуються для ре-

лізації цих завдань, а також сукупність матеріальних, фінансових та інших ресурсів і управлінських рішень щодо їх виконання [11].

Розглядаючи проекти механізмом досягнення мети організації та ґрунтуючись на ключових принципах проектного управління, Т.Козаченко визначає проект «як системний комплекс заходів, спрямованих на досягнення оригінальних завдань розвитку через реалізацію якісних, незворотних змін стану організації, що відбуваються протягом певного періоду з визначеним бюджетом та обмеженими ресурсами [4, с. 51]. А. Чемерис у практичному посібнику «Розроблення та управління проектами у публічній сфері: європейський вимір для України» зазначає, що «під проектом у публічній сфері розуміють комплекс взаємопов'язаних логічно-структурованих завдань і заходів, упорядкованих у масштабі часу, які спрямовані на розв'язання найважливіших проблем розвитку держави, окремих галузей економіки, адміністративно-територіальних одиниць чи територіальних громад, організацій та установ і здійснюються в умовах фінансових та інших ресурсних обмежень у визначені терміни» [13, с. 12].

Таким чином, під екологічним проектом (або проектом у сфері захисту довкілля) будемо розуміти комплексну систему взаємопов'язаних структурованих завдань і заходів із захисту навколишнього середовища, які мають стадійно-процесуальний характер реалізації, спрямовані на розв'язання проблем екологічного розвитку регіону як соціально-еколого-економічної системи і здійснюються в умовах фінансових та інших ресурсних обмежень у визначені терміни.

Виходячи з наведених дефініцій щодо понять проекту, визначаються власне терміни «управління проектами», «проектне управління», «проектний менеджмент». Т. Козаченко інтерпретує проектне управління як «сферу діяльності, у процесі якої визначається і досягається мета проекту при балансуванні між обсягом робіт, ресурсами, якістю та ризиками» [4, с. 52]. Управління проектами у публічній сфері — це процес інституалізації у програмно-цільовий формат способів втручання державних органів влади чи органів місцевого самоврядування у соціальну дійсність з метою розв'язання публічної проблеми. При цьому в умовах обмеженого часу та ресурсів створюються унікальні продукти чи послуги, які не розроблялися раніше та відрізняються від наявних аналогів [13, с. 12].

Управління проектами або проектний менеджмент у сфері екологічного розвитку регіону можна визначити як процес інституалізації у програмно-цільовий формат способів втручання державних органів влади чи органів місцевого самоврядування у сферу формування і реалізації регіональної екологічної політики з метою досягнення мети сталого (збалансованого) розвитку регіону і держави в цілому.

У контексті екологічного розвитку регіонів проектний менеджмент як напрям управління у сфері реалізації регіональної екологічної політики сприятиме:

1) інституціоналізації програмно-цільового управління регіональною екологічною політикою;

2) формуванню єдиної регіональної інформаційної бази щодо проблем екологічної безпеки регіону й організацій (установ, підприємств, об'єднань тощо), які володіють ресурсами (матеріально-фінансовими, технічними, науково-інтелектуальними, людськими) для виявлення і вирішення екологічних проблем регіону;

3) координації та інтеграції зусиль і ресурсів усіх секторів суспільства (державного, приватно-комерційного, громадського) для досягнення мети сталого (збалансованого) розвитку регіону.

Окрім проектного менеджменту як підходу до формування проектно-орієнтованої політики екологічного розвитку регіону, слід розглянути інші найбільш перспективні та інноваційні напрямки, серед яких можна виділити маркетинг територій або екологічний маркетинг у контексті сталого розвитку регіонів, бенчмаркінг в екологічному розвитку регіонів як посилення конкурентоспроможності регіону, кластерний підхід в екологічному розвитку регіонів.

У маркетингу збалансованого розвитку основним з положень є маркетинг територій або територіальний маркетинг. І. Буднікевич і І. Гавриш розглядають територіальний маркетинг як інструмент підвищення ефективності територіального (регіонального, місцевого) управління, що має на меті, по-перше, підвищення привабливості території, по-друге, вирішення еколого-економічних проблем регіону суто маркетинговими методами, по-третє, збереження наявних і формування нових конкурентних переваг території, по-четверте, досягнення цілей стійкого розвитку територіальних систем, по-п'яте, розвиток партнерства та гармонізації інтересів учасників соціально-економічних відносин [1, с. 76].

Екологічний маркетинг у контексті сталого розвитку регіонів є повноцінним напрямком реалізації регіональної екологічної політики і одним із провідних підходів щодо формування проектно-орієнтованої політики екологічного розвитку регіону. Його реалізація може здійснюватися як розробка і втілення екологічних проєктів і програм розвитку регіону, соціально-еколого-економічної привабливості території за такими напрямками, як: по-перше, формування «зеленої» економічної системи (розвиток ринку «зеленої» продукції і послуг, «зелених» інвестицій, «зеленого» виробництва); по-друге, формування і підвищення екологічної культури населення регіону і екологічної корпоративної відповідальності регіональних суб'єктів ринку; по-третє, підвищення екологічної привабливості території і, як наслідок, розвиток туристично-рекреаційної індустрії (наприклад, «зелений» туризм і відпочинок).

Інноваційним підходом у проектно-орієнтованому управлінні сферою охорони навколишнього середовища можна вважати технологію бенчмаркінгу, яку визначально започатковано і поширено в господарській діяльності підприємств, фірм, компаній, який у цілому визначається як «вивчення і впровадження кращих методів ведення ділових операцій, що допомагає відносно швидко і з меншими витратами вдосконалювати бізнес-процеси, що значно полегшує формулювання завдань комерційно-господарської діяльності підприємства, пошук слабких місць, а також дає змогу ефективно використовувати у своїй діяльності досвід та практичні

результати партнерів і конкурентів» [10, с. 39]. Т. Морщенок запропонував таке визначення бенчмаркінгу: «це метод отримання конкурентних переваг або інструмент підвищення конкурентоспроможності суб'єкта підприємницької діяльності за рахунок систематичного, безперервного пошуку, вивчення та адаптації до власних умов найкращих методів здійснення бізнес-процесів, за допомогою чого задовольняються потреби ринку та підвищується ефективність діяльності підприємства, що сприяє стабільному розвитку бізнесу в умовах нестійкого зовнішнього середовища» [6, с. 537].

Аналізуючи визначення бенчмаркінгу в сфері економічної діяльності підприємств і їх конкурентоспроможності, можна виділити такі специфічні характеристики бенчмаркінгу, які можуть бути екстрапольовані на інші сфери суспільного життя:

- 1) інструмент підвищення конкурентоспроможності організаційних структур;
- 2) пошук і відбір найкращих суспільних практик з метою побудови еталонного стандарту діяльності в певній сфері;
- 3) процес аналізу і порівняльної оцінки способів і методів, які використовує організація у здійсненні своїх функцій;
- 4) виявлення вдалого досвіду інших організацій і його використання у власній практиці.

Розробка ефективних програм розвитку територій сьогодні потребує нових підходів та інструментів стратегічного планування. Саме інструментарій бенчмаркінгу, пов'язаний із пошуком і впровадженням найкращих практик регіонального управління та місцевого самоврядування щодо розвитку регіону, дає можливість ефективніше вирішувати проблеми та встановлювати пріоритети розвитку. Основний зміст та мета бенчмаркінгу полягає в ідентифікації відмінностей із порівнюваним аналогом (еталоном), визначення причин цих відмінностей та виявлення можливостей щодо вдосконалення об'єктів бенчмаркінгу, якими можуть бути органи регіонального управління і місцевого самоврядування. Як зазначає Т. Панчишин: «Бенчмаркінг у публічному управлінні — це комплекс дій для порівняльного аналізу показників розвитку територій, встановлення та оцінювання основних факторів, що впливають на ефективність управлінських рішень, з метою виявлення резервів підвищення рівня економічного і соціального розвитку територій» [8, с. 85].

Отже, бенчмаркінг у державному і публічному управлінні на регіональному рівні є сучасною управлінською технологією, яка заснована на вивченні й застосуванні найкращих практик регіонального і місцевого управління, що допомагає покращити показники сталого (збалансованого) розвитку регіону та підвищити ефективність управлінських рішень з регіонального розвитку, в тому числі й екологічного.

Технологію бенчмаркінгу можна використовувати для відбору найбільш конкурентних проектів природоохоронного призначення. Як наголошує Л. Тараєвська, методика бенчмаркінгу в останні десятиріччя не тільки успішно застосовується на практиці в країнах ЄС, а її навіть вводять до європейських стандартів у різних сферах господарювання, зокре-

ма в галузі енергоефективності представляють як один із найбільш прогресивних засобів сучасного розвитку компаній, у природокористуванні бенчмаркінг сприятиме швидкому і менш затратному вдосконаленню виробничих процесів, а використання ВАТ (*best available technology*) як найкращої з доступних технологій сприятиме зниженню негативного впливу на навколишнє середовище [10, с. 40].

У проєктно-орієнтованому управлінні екологічним розвитком регіону інструментарій бенчмаркінгу може бути застосований для:

1) збору й аналізу інформації про найкращі зарубіжні та вітчизняні практики регіонального управління у сфері захисту довкілля і раціонального природокористування;

2) оцінки і відбору за визначеними еталонними критеріями екологічних проєктів і програм екологічного розвитку регіону;

3) залучення і посилення міжнародного і міжрегіонального співробітництва у сфері природоохоронної діяльності організацій, установ і підприємств різних секторів суспільства.

Одним із базових підходів до формування проєктно-орієнтованої політики екологічного розвитку регіону на сьогодні є кластерний підхід як спосіб групування територій в екологічні кластери. Поняття кластера в науковий обіг було введено американським вченим М. Портером у його фундаментальні праці «Конкурентні переваги країн», яке виникло на основі системного дослідження інформації про діяльність успішних американських і європейських корпорацій.

Європейська кластерна обсерваторія визначає поняття «кластер» як регіонально концентровану активність у групах пов'язаних індустрій. Кластери виникають природно в ході ринкових процесів, оскільки локальні вигоди від діяльності локальних індустрій посилюють їх продуктивність на рівні фірм та регіону в цілому. Проєкт європейської комісії «*Greenovate! Europe*» визначив екологічні кластери як сприятливий інституційний чинник для розвитку політики екологічних інновацій у ЄС, а також поширення практики впровадження екологічних інновацій не тільки в екологічних індустріях, але й у традиційних галузях [7].

Найбільш ефективний рівень розвитку територій може виникати в інтегрованих еколого-економічних системах — екологічно орієнтованих кластерах. І. Дегтярьова під екологічно орієнтованими кластерами розуміє «господарські комплекси, в яких окремі економічні суб'єкти пов'язуються в єдині цикли таким чином, що процеси господарської діяльності взаємодоповнюються процесами відтворення екосистемних компонентів» [2, с. 49].

Отже, для забезпечення екологізації на державному та регіональному рівнях є доцільним застосування підходу, що заснований на кластерній моделі. У широкому розумінні екологізація державного та регіонального розвитку — це закономірний процес подальшого вдосконалення економічних відносин і досягнутого рівня розвитку продуктивних сил, заснований на екологічно орієнтованій інноваційній політиці держави та регіонів для забезпечення екологічної безпеки держави та її територій. Г. Шумська наводить такі переваги застосування кластерного підходу до

регулювання процесів територіального розвитку під час реалізації регіональної екологічної політики [14, с. 435]:

1) для держави такими перевагами є збільшення кількості платників податків і бази, що оподатковується; створення дієвого інструменту для взаємодії з бізнесом; створення основи для диверсифікації економічного розвитку регіону;

2) для бізнес-структур, від ефективності діяльності яких залежить подальший сталий розвиток регіону, перевагами застосування кластерів є поліпшення кадрової інфраструктури й інфраструктури для досліджень; зменшення витрат, створення можливостей для успішного виходу на міжнародні ринки.

Застосування кластерного підходу у формуванні проектно-орієнтованої політики екологічного розвитку регіону передбачає поперше, виділення і створення еколого-економічного кластера і визначення його просторових меж; по-друге, інституціоналізацію розвитку політики екологічних інновацій у регіоні; по-третє, створення і посилення взаємозв'язків між різними суб'єктами кластера — державними, економічними, суспільно-громадськими.

Визначено, що екологічна система регіону є базовою для забезпечення сталого розвитку інших систем — економічної та соціальної, тому регіональний рівень потребує створення принципово нової системи територіального управління у сфері охорони довкілля. Звідси актуалізується потреба у формуванні й реалізації регіональної екологічної політики, яка в сучасних умовах може бути сформована на основі проектно-орієнтованого підходу, що реалізується через програмно-цільове управління, сутність якого полягає в тому, що конкретні результати досягаються шляхом реалізації цільових комплексних екологічних програм і проєктів. Потенційними перевагами у формуванні проектно-орієнтованої політики екологічним розвитком регіонів володіють такі теоретико-праксеологічні підходи, як: управління проєктами (проєктний менеджмент), маркетинг територій або екологічний маркетинг у контексті сталого розвитку регіонів, бенчмаркінг в екологічному розвитку регіонів як посилення конкурентоспроможності регіону, кластерний підхід в екологічному розвитку регіонів.

Перспективним напрямом подальших досліджень є розробка концептуальної моделі формування екологічної політики на регіональному рівні на основі кластерного підходу і програмно-цільового управління.

Список використаних джерел

1. Буднікевич І. М., Гавриш І. І. Концепція територіального маркетингу як основа формування та підвищення привабливості регіонів. *Регіональна економіка*. 2016. № 3. С. 76–85.
2. Дегтярєва І. Б. Екологічно орієнтовані кластери як форма ефективного розвитку еколого-економічних систем. *Механізм регулювання економіки*. 2010. № 1. С. 47–52.
3. Заблодська І. В., Куляк А. І., Носкова С. А. Теоретичні аспекти та нормативно-правове забезпечення збалансованого розвитку регіону. *Економіка та держава*. 2013. № 2. С. 28–30.

4. Козаченко Т. П. Публічне управління на засадах проектного менеджменту: сучасний погляд. *Держава та регіони*. Серія: Державне управління. 2018. № 2 (62). С. 50–55.
5. Кравців В. С. Регіональна екологічна політика в Україні (теорія формування, методи реалізації). Львів : Ін-т регіон. дослід. НАН України, 2007. 336 с.
6. Морщенок Т. С. Бенчмаркінг як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 9. С. 533–540.
7. Панцир С. І. Принципи організації екокластерів. Розвиток в умовах обмежень. Ін-т розвитку адаптивних систем. 2018. 18 с.
8. Панчишин Т. В. Регіональний бенчмаркінг як інструмент муніципального та державного управління. *Наукові записки. Економічні науки*. 2017. № 2 (55). С. 84–92.
9. Приходченко Т. А. Управління збалансованим розвитком регіону. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Економіка і менеджмент. 2016. Вип. 22. С. 102–106.
10. Тараєвська Л. С. Бенчмаркінг як інструмент відбору найбільш конкурентних проектів природоохоронного призначення. *Причорноморські економічні студії*. Економіка та управління підприємствами. 2018. Вип. 26-2. С. 39–42.
11. Федорчак О. В. Проектний підхід як інноваційний механізм державного управління. *Державне управління: теорія та практика*. Вип. 1. Київ : НАДУ, 2006. URL : <https://bit.ly/3qS0IQw>.
12. Химинець В. В. Регіональна еколого-економічна політика як інституційна передумова забезпечення сталого розвитку. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка*. 2015. Вип. 2 (4), Част. 1. С. 204–208.
13. Чемерис А. Розроблення та управління проектами у публічній сфері: європейський вимір для України. Київ : Софія-А, 2012. 80 с.
14. Шумська Г. М. Теоретико-методичні аспекти реалізації регіональної екологічної політики. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 12. С. 432–439.

Надійшла до редакції 13.11.2020

Hryhorii BUKANOV

Dnipropetrovsk Regional Institute for Public Administration National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

Project-Oriented Policy of Ecological Development of the Regions of Ukraine: Basic Approaches

The article highlights the main approaches and their potential in the formation and implementation of project-oriented policy of environmental development of the regions of Ukraine. It is proved that ensuring sustainable balanced regional development in Ukraine is one of the most important prerequisites for its sustainable (balanced) economic growth in social, economic and environmental aspects, and the management of environmental development of the region is implemented through the formation and implementation of both the strategy of state (national) policy and regional environmental policy. Sustainable or balanced development of regions involves the development of all its components, and especially — environmental. Greening of state and regional development is a natural process of further improvement of economic relations and the achieved level of development of productive forces, based on ecologically ori-

ented innovation policy of the state and regions to ensure environmental security of the state and its territories. It is determined that the regional ecological policy acts as a component of the national ecological policy, which is based on the ecological national and international legislation, standards and norms and contributes to the sustainable development of the region as a socio-ecological and economic system. The basis of regional environmental policy are the following principles: priorities of national interests; legislative provision of rights and powers of regional policy subjects; taking into account the peculiarities of the regions; partnership, which provides for the need to establish cooperation between public authorities at all levels and local self-government and to ensure political stability and social harmony in the implementation of national policy. The managerial possibilities of such approaches to the formation of project-oriented policy of ecological development of regions as project management (project management), marketing of territories or ecological marketing in the context of sustainable development of regions, benchmarking in ecological development are singled out and defined regions as strengthening the competitiveness of the region, a cluster approach in the ecological development of regions. An environmental project (or a project in the field of environmental protection) means a complex system of interconnected structured tasks and measures for environmental protection, which have a stage-by-stage nature of implementation aimed at solving the problems of ecological development of the region.

Keywords: *region, sustainable (balanced) development of regions, ecological development, regional ecological policy, project-oriented policy of ecological development, project management, ecological marketing, benchmarking, cluster approach.*